

Aan:

Het College van Burgemeester en Wethouders
te Etten-Leur

Betreft: ongevraagd advies 2013-02 (Notitie Woonservicegebieden)

Etten-Leur, 29 maart 2013

Geacht College,

Hierbij doen wij uw College een ongevraagd advies toekomen inzake de conceptnotitie Woonservicegebieden, zoals deze per 11 maart 2013 aan onze adviesraad ter kennisname is toegezonden.

Wij wijzen u op art. nr. 11-lid 2 van de wet Wmo waarbij gesteld wordt, dat u de plicht heeft om de Wmo- adviesraad te raadplegen. Gezien het belang en de inhoud van genoemd concept beleidsstuk kiezen wij ervoor dit ongevraagd advies aan uw college uit te brengen.

Wij gaan ervan uit dat bij de definitieve vaststelling van deze notitie deze inbreng wordt meegenomen en dat wij binnen 4 weken uw gemotiveerde reactie mogen vernemen op welke wijze dit advies heeft geresulteerd in een concrete vertaling in genoemde notitie.

Binnen de tekst van de conceptnotitie hebben wij op detailniveau onze reacties verwerkt.

Wij verwijzen u naar de bijlage waarin wij in de oorspronkelijke tekst:

in **PAARS** aangegeven waar wij vragen bij hebben;

In **BLAUW** aangegeven waar wij opmerkingen bij plaatsten en

In **ROEN** verbeteringen in de tekst voorstellen.

In **ROOD** de verwijzing naar het nummer **(1.2. of 3.)** van de algemene conclusies.

De algemene conclusies van onze bevindingen zijn:

Conclusie 1. :

In de conceptnotitie is bij analyses en toekomstbeelden veelal sprake van ongefundeerde aannames. Het is onduidelijk of de gekozen prioriteiten ook binnen de gekozen context de prioriteiten van burgers/cliënten/gebruikers kunnen zijn. Tevens vragen wij aandacht voor een duidelijker definiëring en afbakening van de begrippen “geschikt-”; “verzorgd-” en “beschermd”-wonen.

In het voorgestelde beleid is naar onze mening de keuzevrijheid van burgers /cliënten en gebruikers van zorg- en hulpdiensten in onvoldoende mate gegarandeerd.

Advies:

Onderbouw de gedane aannames. Maak integraal en binnen de context zichtbaar welke prioriteiten voorrang hebben in dit beleid; welke sociaal-maatschappelijk thema's later of geheel niet op de agenda van dit beleid voorkomen. Argumenteer daarbij de prioriteiten vanuit het belang van de burger/cliënt/ gebruiker. Definieer gehanteerde begrippen rond vormen van aangepast wonen..

Wij adviseren om bij het tot stand brengen van partnerovereenkomsten de vrijheid van burgers in de keuze van hun zorgaanbiedende instantie voorop te blijven stellen.

Conclusie 2.:

De gemeente maakt haar taak- en rolopvatting onvoldoende zichtbaar en formuleert deze te beperkt. Bij de huidige rolopvatting wordt gesteld, dat deze ingericht wordt vanuit vertrouwen in de deelnemende organisaties. De Wmo-adviesraad vindt het niet met elkaar in overeenstemming, dat de gemeentelijk regierol zich vooral richt op het organiseren van een goede samenwerking tussen partners, maar zich tevens uitspreekt over de werkwijze van de professionals en de aandacht focust op hun aanpak en werkwijze. De gemeente gaat daarmee op de stoel van de uitvoerende (professionele) partners zitten.

Advies:

Formuleer de gemeentelijke regierol helder op basis van *vertrouwen* in ieders deskundigheid en de wens om vanuit *integraliteit* (individuele en collectieve) resultaten te willen bereiken.

Het is aan de (professionele) partners hoe zij de gewenste resultaten willen bereiken.

De gemeente kan via het verstrekken van subsidies/prestatieafspraken **voldoende (bij-)sturen op het bereiken van de gewenste resultaten, waarbij zij:**

- in haar regierol actief meewerkt aan het oplossen van bestaande knelpunten, veroorzaakt door gemeentelijke regelgeving en/of beleid;
- de voortgang op te bereiken resultaten bewaakt en zo nodig tijdig bijstuurt (incl. het toepassen van eventuele financiële sancties op de gewenste middelen /doelen);
- onzichtbare doelgroepen in beeld tracht te brengen en houden
- de bewustwording bij burgers/cliënten/gebruikers ten aanzien van de verwachtingen over hun zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid vergroot.

Conclusie 3.:

Het beschreven beleid is onvoldoende "smart" geformuleerd. Dit heeft tot gevolg, dat de genoemde methodiek van het bewaken en monitoren van de **voortgang tot het bereiken van de gewenste resultaten en/of effecten onvoldoende of in het geheel niet inzichtelijk is gemaakt.**

Wij onderschrijven uw wens om de methodiek van monitoren en bewaken te willen gaan toepassen. Randvoorwaarde hierbij is, dat u werkt vanuit de huidige (smart - beschreven) concrete situatie en welke resultaten en/of effecten u (smart - beschreven) wilt bereiken over een bepaalde periode.

Advies:

Formuleer "smart" de huidige en de gewenste situatie. Vertaal het ontwikkelingsproces - smart - in concrete resultaten en / of effecten en plaats de voortgang daarbij in een tijdlijn.

Richt de te gebruiken monitor zodanig in, dat de voortgang om de gewenste resultaten te bereiken kritisch kan worden bewaakt. Dit voorkomt een te grote gerichtheid op de input en randvoorwaarden. Bij tegenvallende tussentijdse resultaten kunnen eerdere doelen en middelen worden bijgesteld om alsnog het beoogde resultaat te behalen.

Uw antwoord met belangstelling binnen 4 weken tegemoet ziende,

namens de Wmo-adviesraad Etten-Leur,

Elma Groen, voorzitter

Jan Hupkes, secretaris

Bijlage: reactie op Notitie Woonservicegebieden.

BIJLAGE bij advies 2013-02.

Notitie Woonservicegebieden Etten-Leur.

1. Inleiding

De gemeenteraad van Etten-Leur heeft bij vaststelling van het Wmo-beleidsplan 2008-2012 besloten om samen met de partners wonen, welzijn en zorg vier woonservicegebieden te realiseren. Een woonservicegebied is een gewone wijk waarin optimale condities zijn geschapen waardoor mensen met een beperking zelfstandig kunnen wonen. Concrete resultaten die we willen bereiken zijn **(zie: 1.)**

- Voldoende geschikte woningen en zorgwoningen;
- Een zorginfrastructuur voor 24-uurs niet-planbare en planbare zorg in de gehele gemeente.
Vraag: wat is (smart) het gewenste resultaat en effect van dit middel ?
- Een adequaat welzijnspakket voor ouderen en intensieve zorgvragers:
Vraag: wat is (smart) het gewenste resultaat en effect van dit middel ?
- Een toegankelijke en veilige woonomgeving.
Vraag: wat is (smart) het gewenste resultaat en effect ?

In het Wmo-beleidsplan 2012-2015 is besloten de volgende vier woonservicegebieden aan te houden (zie bijlagen, tekening 1):

- Noord-Oost: met de wijken De Keen, Schoenmakershoek, Attelaken, Etten-Leur Noord en het aangrenzende buitengebied;
- West: met de wijken De Grient, Sander-Banken, De Baai en het aangrenzende buitengebied;
- Centrum: met de wijken Centrum-West, Centrum-Oost, Hooghuis en het aangrenzende buitengebied
- Zuid: met de wijken Grauwe Polder, Banakkers, Hoge Neerstraat en het aangrenzende buitengebied.

Op 25 september '12 is de startbijeenkomst geweest over de invulling en uitwerking van de vier woonservicegebieden. De conceptnotitie woonservicegebieden is tijdens deze bijeenkomst voor het eerst besproken met alle partners. In aanvulling op deze startbijeenkomst is extra informatie verzameld om een compleet beeld te krijgen van de ontwikkelingen die volgens huidige inzichten de komende jaren gaan plaats vinden.

Op basis van de conceptnotitie en de aanvullende informatie zijn in november 2012 gezamenlijk de opgaven geformuleerd. In januari 2013 hebben partners vervolgens aangegeven wie met wie wil samenwerken om deze opgaven op de terreinen wonen, zorg en welzijn te realiseren.

In de nu voorliggende notitie Woonservicegebieden Etten-Leur is alle informatie samengevoegd. Per item wordt geformuleerd wat de opgaven zijn

Vraag: opgaven volgens de partners of volgens de gemeente ?

en welke partij(en) zich aangemeld hebben en bereid zijn om die opgaven te realiseren. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de ICT aspecten, die een steeds belangrijkere rol gaan spelen bij diverse voorzieningen. De basiseisen voor looproutes in wijken worden toegelicht. Tenslotte wordt ingegaan op het actieplan en de sturingselementen van de gemeente.

2. Van belang zijnde ontwikkelingen tot 2020/2030

2.1. Beleidsmatige en demografische ontwikkelingen.

In de gesprekken, voorafgaand aan deze notitie, hebben alle partners aangegeven wat voor **hun organisatie (zie: 1.)** de belangrijkste beleidsmatige en demografische ontwikkelingen zijn tot 2020 met een doorkijk naar 2030. En tevens welke consequenties deze ontwikkelingen hebben ten aanzien van de terreinen wonen, zorg en welzijn.

Hieruit kan de volgende samenvatting worden gemaakt. **(zie: 1. en 3.)**

- ✓ De sterke vergrijzing in Etten-Leur en een daarmee toenemend gebruik van zorg en welzijn
Vraag: wat is de toename (omvang in cijfers) van de te verwachten omvang van zorg en welzijn die hiervan het gevolg is ?
Opmerking: de volgende 4 opsommingen zijn nieuwe regels/wetten: geen consequenties van ontwikkelingen: graag doorvertalen en onderbouwen:
- ✓ De decentralisatie van begeleiding en verzorging van de AWBZ naar de Wmo.
- ✓ De decentralisatie van de Jeugdzorg naar de gemeente.
- ✓ De decentralisatie inzake de Participatiewet.
- ✓ De scheiding van wonen en zorg. Personen met een geïndiceerd zorgzwaartepakket 1 tot en met 4 krijgen **(in de toekomst)** geen intramurale indicatie meer maar zullen zelfstandig moeten blijven wonen.
Opmerking: mensen met een indicatie die al in instellingen wonen en van die instelling zorg ontvangen behouden naar alle waarschijnlijkheid het recht tot aan hun dood en dit gaat pas in op de transitiedatum dus is het mogelijk voor instellingen nog snel iets te realiseren voor deze doelgroepen
- ✓ De ontwikkeling van het werken **(in bulk)** van grote specialistische organisaties naar het generalistisch en wijkgericht werken.
- ✓ De ontwikkeling van marktwerking en productiegerichtheid naar vraagsturing, eigen regie en eigen kracht.
- ✓ Verminderde capaciteit aan zorgprofessionals om de toenemende zorg- en ondersteuningsvraag op te vangen.
- ✓ **Bezuiniging en beheersing**

2.2. Ontwikkelingen voor vraag en aanbod op het terrein van wonen. **(zie:1)**

- ✓ Door de scheiding van wonen en zorg, blijven mensen met een zorgzwaarte pakket 1 tot en met 4 in hun eigen huis wonen. Dit stelt eisen aan de huisvesting van de diverse doelgroepen.
Opmerking: graag concretiseren in cijfers en effecten, zodat de omvang van de maatregel inzichtelijk is.
- ✓ Intramuraal wonen blijft er alleen voor hele specifieke, kwetsbare doelgroepen.
- ✓ Door de extramuralisering moeten mensen gaan huren. Voor mensen met een minimuminkomen, zoals een Wajong-uitkering, moet de huurprijs ver onder de huurtoeslag grens blijven. Samenwerking tussen partners is noodzakelijk om dit te realiseren.
- ✓ **Opmerking: toelichten waarom samenwerking de oplossing is en wat de concrete omvang van het probleem is.**

2.3. Ontwikkelingen voor vraag en aanbod op het terrein van zorg en welzijn.

- ✓ Vraaggericht werken is het uitgangspunt **(zie: 1.)**
Opmerking: regie bij de vrager en niet bij de aanbieder waarbij het gaat **om keuzemogelijkheden uit** integrale en samenhangende arrangementen van welzijns- en zorgdiensten, van informele en formele zorg; zorg op maat, nooit zwaarder dan nodig.
- ✓ Vanuit de visie van eigen kracht en vraagsturing is er behoefte aan generalisten, die een belangrijke rol hebben bij de vraagverheldering, die een systeemgerichte kijk
- ✓ **Vraag: wordt hier bedoeld kijk hebben op de bestaande systemen van aanbod of wordt bedoeld dat met vanuit een systeembenadering start? Graag toelichten !**

- ✓ hebben en die integraal werken. De ondersteuning loopt van licht naar zwaar.
- ✓ Door de scheiding van wonen en zorg zal samenwerking tussen partners noodzakelijk zijn om goed toegankelijke welzijnsdiensten aan te bieden.
Vraag: samenwerking is een interne georganiseerde aanpak; waardoor zal dit resulteren in de vergroting van toegankelijkheid?
- ✓ Vanwege de vergrijzing zal een toenemend aantal ouderen gaan deelnemen aan welzijnsactiviteiten en zal de druk op accommodaties, waar ouderenactiviteiten plaatsvinden, toenemen. Dit stelt eisen aan het beheer en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de ouderenaccommodaties.
Vraag: de aanname wordt gemaakt dat ouderen ervoor kiezen buitenhuis hun bijeenkomsten willen houden; dus in accommodaties. Is dit onderzocht of gaat men hier automatisch vanuit? Over welke concrete toename spreken we precies? Is onderzocht of de wens ook kan bestaan de bijeenkomsten gefaciliteerd in de huiselijk kring te houden?

Bovengenoemde ontwikkelingen geven een beeld van hetgeen de komende jaren op de partners en de gemeente afkomt. Ontwikkelingen, die bepalend zijn voor vraag en aanbod naar diverse vormen van huisvesting en voorzieningen en diensten van welzijn en zorg.

3. Beelden en belangrijkste cijfers

Belangrijkste onderdelen van de beoogde woonservicegebieden zijn de items wonen, welzijn en zorg. Per item zijn de bestaande situatie per 2012 en de gewenste situatie in beeld gebracht. Daarvoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Scan woonservicegebieden van ZET, 2007
- WZW-verkenner Etten-Leur, Zundert en Rucphen van Object Vision, maart 2009
- Resultaten gesprekken met partners, voorjaar 2011
- Marktanalyse 2012 van het Zorgkantoor
- Prognoses provincie, januari 2012
- Afstudeerrapport 'Zorgeloos Wonen in Etten-Leur, juni 2012

Wat betreft de afstudeerrapportage "Zorgeloos Wonen" wordt opgemerkt, dat het als bron gebruikt wordt, welke waardevolle cijfers en informatie bevat met betrekking tot de kwantitatieve en kwalitatieve opgave die er ligt op het snijvlak van wonen, zorg en welzijn. De conclusies en aanbevelingen in dit rapport kunnen niet zondermeer gezien worden als de conclusies en mening van WenS. Het betreft een document om met elkaar het gesprek aan te gaan en tot gezamenlijke uitwerking (zie: 1. 2. en 3.) te komen van de diverse opgaven.

4. Samenwerking

De ontwikkelingen, zoals onder 2 genoemd, zijn omvangrijk. Om te kunnen voldoen aan de gestelde ambities in het kader van de invulling van de woonservicegebieden, is samenwerking tussen gemeente en partners en tussen partners onderling essentieel.

Vraag: welke vormen van samenwerking dragen daartoe bij, is dit het enige instrument om de ambities te bereiken?

Partners geven aan meer dan bereid te zijn om met elkaar samen te werken om de opgaven te realiseren. Zij zien de gemeente daarbij als regisseur op beleidsniveau. (en als financier.)

Partners stellen wel voorwaarden aan de samenwerking, (zie: 3.) namelijk:

- Samenwerking dient plaats te vinden op basis van dezelfde visie. Partners delen de visie, zoals die in het Wmo-beleidsplan is bepaald, namelijk dat er vraaggestuurd gewerkt wordt. De burger heeft regie op de uitvoering. (zie: 2.)
Opmerking: regie niet samen met organisaties tenzij wordt bedoeld, belangenorganisaties, maar de aanbieder moet zeker zelf geen regie hebben over de uitvoering behalve dan dat er kwaliteit en continuïteit moet worden geleverd. De term "vraaggestuurd werken" concretiseren. Advies: wellicht ook doortrekken naar vraaggerichte organisaties.

- Samenwerking moet iets opleveren, het moet een meerwaarde hebben **voor de klant**.
Opmerking: het is hier een opsomming van voorwaarden: graag concretiseren wat het de partners moet opleveren.
- Samenwerking dient plaats te vinden op basis van gelijkwaardigheid.
Opmerking: definieer (zie: 1.)
- Er dient sprake te zijn van een transparante samenwerking.
- Samenwerkingsafspraken moeten controleerbaar zijn en te monitoren.
Opmerking: verandering in de resultaten en effecten zijn controleerbaar en te monitoren door de regisseur(gemeente rol) (zie: 2. en 3.)

Het moge duidelijk zijn dat aan deze voorwaarden moet worden voldaan, wil de samenwerking om de gestelde opgaven te realiseren succesvol zijn **(zie: 1)**

Partners spannen zich gezamenlijk in om de gestelde opgaven te realiseren.

Vraag: Opgaven...; van wie? Hoe concreet zijn deze op resultaat geformuleerd en zijn deze opgaven dynamisch; hoe wordt dat gemonitord ?

Per item wonen, zorg en welzijn hebben zij aangegeven op welke wijze zij, met wie en wanneer de opgaven tot uitvoering brengen.

Vraag: wie ziet wat er nodig is en wie is verantwoordelijk voor de “blinde vlekken” (= de onzichtbare doelgroepen) in de keten ?

5. Wonen: wat zijn de opgaven en hoe realiseren we die? (zie: 1. 2. en 3.)

Het woonbeleid van Etten-Leur is erop gericht alle mensen met een fysieke of andere beperking in staat te stellen om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen in de eigen woonomgeving. Daarvoor is het niet perse nodig dat alle woningen aangepast zijn. Per slot van rekening wonen mensen nu naar eigen zeggen vaak prettig. Sommige ongemakken worden voor lief genomen. Feit is dat een groot aantal bestaande woningen zeker is aan te passen voor mensen met een lichte fysieke beperking, waartoe de grootste groep senioren wordt gerekend. De keuze om dat te doen ligt primair bij de eigenaren.

Vraag: worden met “eigenaren” de gebruikers bedoeld?

“De Kanteling” is een visie op zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid eerst!

Het is een taak van de gemeente om eigenaren daarop te wijzen. Als de eigenaren verhuurders zijn, nodigt de gemeente deze partijen uit om afspraken te maken. In ieder geval om te weten welke plannen er zijn om de bestaande voorraad aan te passen. En om op basis van actuele behoeftegegevens de opgaven voor nieuwbouw voor de komende jaren te bepalen.

De actuele behoeftegegevens ontleen we onder andere aan de prognoses tot 2030 van de provincie Noord-Brabant (Bron: bevolkings- en woningbehoefteprognoses actualisering 2011). De gegevens die ten grondslag liggen aan de prognoses van de provincie zijn ontleend aan onderzoek van het bureau ABF Research (bron: Fortuna model). Dezelfde cijfers zijn gebruikt in het rapport ‘Zorgeloos Wonen in Etten-Leur’ (verder: ‘Zorgeloos Wonen’), een lokale studie naar vraag en aanbod van beschermd, verzorgd en geschikt wonen in de periode 2012 tot 2030. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Woonstichting Etten-Leur en Surplus. Het onderzoek levert actuele cijfers m.b.t. vraag en aanbod op voor zowel de drie woningtypen als per wijk.

Bovenstaande gegevens hebben met name betrekking op het wonen ten behoeve van senioren. Naast de huisvesting van senioren, is er vanwege diverse ontwikkelingen een groeiende behoefte aan huisvesting van specifieke doelgroepen, zoals mensen met een verstandelijke en GGZ-problematiek **en de behoefte aan bijzondere woonvormen zoals aanleunwoningen, kangoeroewoningen, mantelzorgwoningen**

Omdat voor deze specifieke doelgroepen geen behoefteprognoses voorhanden zijn, hebben wij in het kader van de uitwerking van de woonservicegebieden betrokken partijen verzocht hun initiatieven aan te geven. Het gaat hier met name op de partijen GGz Breburg, Amarant, Sovak en NSWAC. Op deze wijze maken zij onderdeel uit van de bij deze notitie gevoegde opgaven.

Vraag: Op basis waarvan worden mensen geselecteerd en toegelaten tot wonen met zorg?
Voorbeeld: Amarant Tamboerijn waar alleen jongeren zonder uitkering mogen wonen.

In de onderstaande paragraaf inzake huisvesting, wordt daarom een onderscheid gemaakt enerzijds wat betreft huisvesting voor senioren en mensen met en specifieke beperking.

5.1. Huisvesting senioren

5.1.1. Geschikt wonen (zie: 1. en 3.)

Het gaat in de regel om woningen die zo nodig met beperkte aanpassingen geschikt (te maken) zijn voor senioren en/of mensen met een beperking. Tot enkele jaren geleden werd bij deze woningen nog standaard gedacht aan levensloopbestendige woningen en zogeheten 'nultredenwoningen'. Woningen waarvan in de woonvisie 2007 werd geconcludeerd dat die er nog vrij weinig zijn in Etten-Leur. De praktijk heeft geleerd dat het niet realistisch is om voor opgaven uit te gaan van deze vrij scherp gedefinieerde woningtypen. Slechts een zeer klein aantal bestaande woningen voldoet dan. De ambitie om 550 bestaande woningen aan te passen heeft minimaal resultaat opgeleverd. Per saldo zou een groot deel van de nog te realiseren nieuwbouw specifiek hiervoor ingezet moeten worden. Daarmee worden andere lokale woningbehoeften tekort gedaan.

Mede door landelijke onderzoeken is inmiddels algemeen aanvaard uitgangspunt voor de geschikte woningen, dat niet alle basisvoorzieningen, zoals een woon- slaap-, badkamer en keuken, op dezelfde verdieping gesitueerd moeten zijn. Als dergelijke voorzieningen met een traplift bereikbaar zijn, gelden ze ook als geschikt.

Uitgaande van een in het kader van de WOZ gehanteerde woningtypering, blijkt dat in heel Etten-Leur ruim 7.500 woningen staan die deels concreet worden bewoond door senioren of mensen met een lichamelijke beperking en deels geschikt zijn of geschikt te maken zijn.

Van dit aantal woningen zijn er 3.050 over het algemeen gelijkvloers (huur en koop). Voor het onderzoek 'Zorgeloos Wonen' is het aantal van 3.050 als uitgangspunt genomen bij de confrontatie tussen vraag en aanbod.

De opgaven

Confrontatie van vraag en aanbod laat zien dat de opgave tot 2030 is om 1103 woningen geschikt te maken of nieuw te bouwen. De doelgroep geeft er de voorkeur aan om zo lang mogelijk in de eigen (aangepaste) woning te blijven en om de overgang naar bijvoorbeeld een verzorgingstehuis zo lang mogelijk uit te stellen". Uitgangspunt is dat de grootste opgave ligt in het aanpassen van de bestaande voorraad.

Wie, wat, wanneer? (zie: 1. en 3.)

Vraag: met welk resultaat wordt onderstaande georganiseerd ?

Bestaande voorraad

Woonstichting Etten-Leur geeft uiterlijk eerste helft 2013 aan hoe zij haar ambitie '40% van ons totale bezit is geschikt voor senioren' waar gaat maken.

De gemeente treedt in overleg met andere verhuurders om antwoord te krijgen op de vraag welke bijdrage zij via hun woningen gaan leveren aan het zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Vanuit de gemeente wordt verder via het project 'Woon Morgen zonder Zorgen' voorlichting gegeven aan eigenaren, zodat ze hun woning aan gaan passen.

Nieuwbouw

Woonstichting Etten-Leur levert volgens planning in de jaren 2013 tot en met 2015 de volgende nieuwbouw voor senioren op:

- 6 huureengezinswoningen in de Spoorzone (Sanderbanken)
- 26 huurappartementen in de Spoorzone (Sanderbanken)
- 40 huurappartementen in locatie Leurse Dijk (Schoenmakershoek)
- 80 huurappartementen op 't Withofterrein (Grauwe Polder)
- 45 huurappartementen aan de Kerkwerf (Banakkers)

Overige geplande oplevering seniorenwoningen tot en met 2015:

- 12 koopappartementen voormalige locatie Bruba (Centrum-Oost)
- 8 koop- of huurpatio's voormalige locatie Troubadour (Grauwe Polder)
- 10 koop- of huurpatio's voormalige locatie Boerenbond (Centrum-Oost)

Verwachte nieuwbouw Woonstichting Etten-Leur na 2015:

- 20 huureengezinswoningen aan de Streek (Grauwe Polder)

Verwachte nieuwbouw overig na 2015:

- 10 koop- of huurappartementen winkelcentrum/school Concordialaan (Baai)
- 30 koopwoningen aan de Streek (Grauwe Polder)

5.1.2. Verzorgd wonen (zie: 3)

Vraag: met welk resultaat wordt onderstaande georganiseerd ?

Bij verzorgd wonen gaat het vooral over zelfstandige woningen. Deels intramurale verzorgingshuiszorg en deels extramuraal verzorgd wonen met zorg en begeleiding op afroep. Etten-Leur heeft met Het Anbarg (Centrum-Oost), De Schapenweide (Centrum-West), Kloostergaard/Kloosterhof, de Panfluit (Grauwe Polder) en Contrefort/Crispijn (Schoenmakershoek) al een breed scala verzorgd wonen voorhanden. De gebouwen en woningen zijn eigendom van Woonstichting Etten-Leur. Avoord huurt de Kloostergaard en het Anbarg.

Vraag: en levert Avoord dus ook de zorg daar? Is er dan geen sprake van "gedwongen winkelnering" of intramurale zorg (zie opmerking in advies) ?

Contrefort / Crispijn wordt door Woonstichting Etten-Leur verhuurd. Zorgbehoevende klanten kunnen zorg krijgen van Avoord.

Vraag: Kan ook in dit wooncentrum van andere aanbieders zorg worden afgenomen of wordt hier bedoeld dat het mogelijk is om zorg te krijgen of geen zorg te krijgen, maar als er zorg nodig is, is Avoord dan de opvolger wanneer er een zorgvraag (op afroep dus) wordt gesteld ?

In Contrefort huurt Avoord 18 p.g. plaatsen.)

Vraag: Wordt hier intramurale zorg bedoeld en niets op afroep ?

De complexen Panfluit en Schapenweide worden door Woonstichting Etten-Leur verhuurd.

Vraag: Zijn mensen hier wel vrij om zelf zorg in te kopen waar zij willen en hoe zijn de ervaringen daar dan mee?

In het complex aan de Dreef wordt de verhuur gedaan aan mensen die een zorgindicatie hebben. Hier levert Avoord de zorg.

Vraag: Is hier wederom sprake van "gedwongen winkelnering" of intramuraal ?

De opgaven (zie: 1.)

De opgave tot 2030 is om per saldo te voorzien in 115 woningen. Daarbij is rekening gehouden met de extramuraliseringsvraag van 84 woningen voor mensen met een zorgzwaarte pakket 5 en 6.

Opmerking: Het betreft hier dus intramurale woonplekken en daarmee geen zorg op afroep maar een directe aanwezigheid ! Dit verhoudt zich niet met "verzorgd wonen".

Het onderzoek 'Zorgeloos Wonen' schetst als kans de bestaande woonzorgcomplexen volledig in te zetten voor met name de extramuraal verzorgd wonen. Nu wordt circa 60-70% op indicatie toegewezen.

Met name de complexen Kloostergaard/Kloosterhof in Grauwe Polder lijken hiervoor geschikt, vanwege de reeds aanwezige zorginfrastructuur. In de bestaande voorraad van Woonstichting Etten-Leur **schetst** het onderzoek 'Zorgeloos Wonen' nog kansen voor diverse complexen om er een zorgsteunpunt te realiseren en de complexen gericht in te zetten voor verzorgd wonen. Heel specifiek wordt voorgesteld om met de complexen in de wijken Banakkers en Centrum-Oost op korte termijn aan de slag te gaan. Sinds medio 2012 heeft dat al geresulteerd in een steunpunt onder het complex De Wachter aan de Valpoort.

In de plannen voor Spoorzone Noord is al met specifieke zorgnieuwbouw van 50 woningen door Woonstichting Etten-Leur rekening gehouden. Aanvullende nieuwbouw is in principe niet nodig. Wel wordt een initiatief zoals van GGZ-Breburg op het complex 't Hooghuys, met het doel te komen tot wijkgerichte afbouw van haar cliënten en sloop/nieuwbouw van onder andere zorgwoningen, kansrijk geacht gelet op de toenemende vergrijzing in de noordelijke wijken.

Wie, wat, wanneer

Bestaande voorraad

Woonstichting Etten-Leur en Avoord Zorg en Wonen regelen in de periode 2013 tot en met 2020 dat de bestaande complexen 100% worden ingezet voor verzorgd wonen.

Opmerking: definieer helder de verschillende vormen van verzorgd-/geschikt- etc. wonen !

Woonstichting Etten-Leur werkt in relatie tot haar ambitie '40% geschikt voor senioren' en het advies van 'Zorgeloos wonen' in 2013 een voorstel uit voor het realiseren van enkele steunpunten bij haar complexen.

Nieuwbouw

Woonstichting Etten-Leur realiseert in 2015 50 zorgwoningen in het plan Spoorzone Noord (Sanderbanken).

Gemeente, Woonstichting Etten-Leur en GGZ-Breburg maken in 2013 concrete afspraken over wenselijke ontwikkelingen op het terrein van GGZ-Breburg en de wijze waarop plannen gefaseerd kunnen worden gerealiseerd.

5.1.3. Beschermd wonen (zie: 1. en 3.)

Vraag: Is dit de opbouw: eerst "geschikt" wonen als "minst verzorgde" variant, dan "verzorgd" wonen en dan "beschermd" wonen? Het voelt alsof "beschermd" wonen minder "zorgbehoefte" heeft als "verzorgd" wonen, maar dan is de volgorde niet logisch....? (zie: 1.)

Opmerking: Geef duidelijker definiëring en positionering in zorgbehoefte aan.

Bij beschermd wonen gaat het om onzelfstandige woningen, merendeels voor mensen met psychogeriatrische klachten, deels voor mensen met somatische klachten. Kenmerkend is de 24-uurs nabije zorg. In de woonvormen is permanente en intensieve zorg, bescherming en toezicht mogelijk. Deze woonvormen zijn te vinden in de complexen Het Anbarg (Centrum-Oost) en Contrefort/Crispijn (Schoenmakershoek) van Woonstichting Etten-Leur en van Avoord Zorg en Wonen in het gebouw San Francesco op het Withofferrein (Grauwe Polder).

Opgaven (zie: 1. en 3.)

Het onderzoek 'Zorgeloos Wonen' berekent dat tot 2030 nog 85 wooneenheden aanvullend nodig zijn. Op korte termijn is er al vraag naar extra huisvesting voor somatische patiënten.

De toekomstige vraag naar deze woonvormen komt vooral uit de wijken Centrum-Oost, Grauwe Polder en Banakkers.

De bestaande complexen en Het Anbarg in het bijzonder zullen een belangrijke functie blijven vervullen. Inmiddels is door Woonstichting Etten-Leur in overleg met Surplus Zorg en Avoord Zorg en Wonen al besloten tot nieuwbouw van 40 wooneenheden in het plan Spoorzone Noord (Sanderbanken). Het onderzoek 'Zorgeloos Wonen' schetst verder enkele interessante oplossingen door inzet van bestaande complexen. Daarbij wordt het complex San Francesco genoemd.

Verwachting is dat het complex over een aantal jaren niet meer specifiek voor religieuze doeleinden nodig zal zijn. Dat biedt kansen om de wooneenheden in te zetten voor beschermd wonen. Een andere optie is om het complex Van Kuijck-/Oderkerkflat om te bouwen.

Wie, wat, wanneer

Bestaande voorraad

Avoord Zorg en Wonen en Woonstichting Etten-Leur doen in 2013 onderzoek naar de mogelijkheden voor omzetting San Francesco (Grauwe Polder) en Van Kuijck-/Oderkerkflat (Centrum-Oost).

Nieuwbouw

40 wooneenheden plan Spoorzone Noord (Sanderbanken)

5.2. Huisvesting specifieke doelgroepen. (zie: 1. en 3.)

Zoals al aangegeven, zijn voor de specifieke doelgroepen geen goede prognoses voorhanden en wordt de behoefte met name bepaald op basis van initiatieven van betrokken partijen.

Vraag: Als de gemeente geen regie neemt en niet of onvoldoende alert is op het gegeven dat er door zorgondernemers alleen maar een gemakkelijk aanbod wordt gecreëerd, dan draagt de gemeenschap meteen de financiële consequenties van de moeilijk oplosbare problematiek. Hoe dit te voorkomen?

Dit heeft ertoe geleid dat de gemeente, voor het laatst in 2005, een beleidskader heeft vastgesteld op basis waarvan huisvestingsverzoeken voor deze specifieke doelgroepen worden beoordeeld.

Dit beleidskader en daarmee de daarin gestelde uitgangspunten zijn nog steeds van toepassing, namelijk (1) een evenwichtige spreiding, (2) huisvesting in de buurt van goede voorzieningen en (3) huisvesting betreft primair personen afkomstig uit Etten-Leur of personen, die op enigerlei wijze een binding hebben met of hun netwerk hebben in Etten-Leur.

In het kader van de uitwerking van de woonservicegebieden in Etten-Leur hebben wij betrokken partijen gevraagd aan te geven wat hun initiatieven zijn voor de komende jaren. Dit geeft het volgende beeld:

- GGZ-Breburg is voornemens om de Etten-Leurse instelling met een 60-tal plaatsen af te bouwen. Ongeveer 40/45 plaatsen hiervan wil GGZ Breburg ambulant inzetten in Etten-Leur.
Opmerking: kosten zijn voor de Wmo en niet meer voor de AWBZ
Wat betreft de huisvesting wordt met name gezocht naar projecten begeleid wonen en naar kleine studio's/appartementen, geclusterd tot een maximum van 5/6 woningen.
- Sovak is vanwege exploitatieredenen voornemens de kleinschalige woonvoorzieningen voor mensen met zorgzwaarte pakket 5 tot en met 7 te clusteren.
- Het gaat om een totaal aantal plaatsen van 36 op de kortere termijn, waarvan 20 vervangende nieuwbouw, en 20 plaatsen op de langere termijn.
Vraag: Is het in dit verband zinvol om te onderzoeken om woning aan de Vinkenbroek aan GGZ aan te bieden?
- *Amarant komt binnenkort met concrete cijfers*
Vraag: Inclusief criteria voor aanname cliënten?
- NSWAC wenst uitbreiding van de huidige 10 plaatsen met 18 tot 24 plaatsen.
Vraag: is dit dagopvang of wonen en is dit dan "verzorgd" wonen, intramuraal extramuraal of anders ?

Bovenstaande initiatieven zijn verwerkt in de bij deze notitie gevoegde opgaven. Daarin is tevens aangegeven met welke partijen daarin wordt samengewerkt.

6. Welzijn: halen en brengen, maatwerk in het belang van de klant

6.1. Dienstenaanbod (zie: 1. en 3.)

In ieder woonservicegebied moeten minimaal de volgende **individuele** diensten beschikbaar zijn (commercieel- niet commercieel, wel of niet gesubsidieerd):

Vraag: met welk resultaat?

- Maaltijdvoorziening,
- Informatie en advies,
- Sociale alarmering,
- Klussendienst,
- Schuldhulpverlening,
- Boodschappenservice,
- Ouderenadviseur,
- Bezoekdienst,
- Tuinonderhoud,
- Administratieve ondersteuning,
- Ondersteuning mantelzorger.

Daarnaast moet een **collectief** dienstenaanbod worden gedaan

Vraag: met welk resultaat ?

op het gebied van:

- ontmoeting, recreatie en ontspanning,
- informatie en advies over wonen, welzijn en zorg,
- gezamenlijke maaltijden.

De Woonstichting Etten-Leur en Surplus Welzijn (WenS) zijn in 2011 in samenwerking met de gemeente Etten-Leur het project Buur voor Buur(t) gestart voor woon-, zorg- en servicediensten in de wijk. Dit project is als pilot opgestart in Woonservicegebied Zuid en wordt in 2012/2013 uitgerold naar de overige woonservicegebieden.

De diensten die thans worden aangeboden zijn:

- Klusjes in en om huis,
- Schilderen,
- Sjouwen,
- Opmerking:tuinonderhoud,
- Schoonmaak,
- Administratie,
- Boodschappen,
- Begeleiden klant.

Het gaat om kleine klussen uitgevoerd door vrijwilligers en/of personen met een uitkering waar inwoners door middel van een dienstencheque gebruik van kunnen maken. **Wij** ondersteunen dit project zowel inhoudelijk als financieel.

Vraag: Wie is "wij"?

Op het gebied van de individuele welzijnsdiensten worden geen grote tekorten geconstateerd. Partijen nemen al heel veel initiatieven om activiteiten te ontwikkelen op het snijvlak van zorg en welzijn **en het uitvoeren van commerciële diensten als de pizza bezorger, albert.nl en anderszins**

Wel wordt een betere afstemming van de diverse pakketten wenselijk geacht. Dit om te voorkomen dat nagenoeg gelijke initiatieven naast elkaar lopen en dat inwoners geen overzicht meer hebben waar ze voor welke activiteiten terecht kunnen.

Opmerking: door marktwerking kristalliseert dit zichzelf uit; alleen "blinde vlekken" zijn in dit verband interessant..

Samenwerking tussen partijen bevordert efficiency en helderheid,

Opmerking: maar heeft ook het gevaar tot gevolg van kartelvorming of fusiedrang en geeft zodoende vertroebeling en verdringing op de "zorgmarkt".

Samenwerking wordt des te meer noodzakelijk met het oog op de komende transitie van AWBZ-taken naar de Wmo.

Vraag: is dat zo? Van belang is, dat er duidelijke afspraken worden gemaakt over samenwerking en ketenaansprakelijkheid, maar de gemeente moet de regierol nemen en "smart" afspraken maken.

Door het ontwikkelen van de wijkservicepunten, de brede scholen+ en de sociale wijkteams zal de afstemming en samenwerking tussen de diverse aanbieders en de spreiding over de gemeente moeten verbeteren. Knelpunten worden in een vroeg stadium gesignaleerd en kunnen dicht bij huis opgelost worden.

6.2. Accommodaties (zie: 1. 2. en 3.)

In de gemeentelijke accommodatienota is opgenomen, dat de gemeente Etten-Leur streeft naar het realiseren van een basisniveau van functies binnen ieder afzonderlijk gebied. Dit basisniveau bestaat in ieder geval uit de volgende twee functies:

Vraag: met welk resultaat?

- Brede School+: hierin zijn naast onderwijs en kinderopvang ook ruimten opgenomen voor de wijk. De ambitie is om in ieder woonservicegebied via het concept van de Brede Scholen+ ontmoetingsplaatsen te realiseren voor jong en oud;
- Wijkservicepunt: is voor het woonservicegebied hét centrum voor de haal- en brengdiensten op het gebied van dienstverlening en zorg. Ons uitgangspunt is dat alle wijkbewoners zich moeten kunnen verzekeren van een gegarandeerd pakket van 24 uren zorg- en dienstverlening.

Vraag: Met welk resultaat ?

Als we spreken over de Brede Scholen+ en de Wijkservicepunten denken we niet alleen aan het gebouw, de fysieke kant, maar vooral ook aan het netwerk waarin instellingen samenwerken. In elk Woonservicegebied moet een Wijkservicepunt aanwezig zijn en moeten daarnaast ruimtelijke faciliteiten zijn voor welzijnsactiviteiten.

Vraag: Met welk resultaat ?

Als gekozen wordt voor koppeling van de Wijkservicepunten aan intramurale voorzieningen, dan kan gekozen worden voor:

- Noord-Oost: Contrefort
- Centrum: Het Anbarg
- West: te ontwikkelen lokatie Spoorzone.
- Zuid: Kloosterhof/Kloostergaard

We laten het aan de partners én de wijk zelf over om gezamenlijk een keuze te maken voor een centrale, goed bereikbare locatie van waaruit 24 uren bereikbaarheid kan worden gegarandeerd.

Vraag: Welke kwaliteitscriteria hanteert de gemeente?

Voor de welzijnsactiviteiten kijken we in eerste instantie naar de Brede Scholen+. Deze vervullen een belangrijke rol voor de invulling van de ontmoetingsfunctie. Het gaat concreet om de volgende locaties:

- Noord-Oost : De Pijler/Het Turfschip
- Centrum: De Vleer
- West Spoorzone
- Zuid Grauwe Polder

Met de Brede Scholen+ alleen redden we het niet om een voldoende aanbod te realiseren voor ontmoetingsactiviteiten. Voor grootschalige activiteiten kan gebruik gemaakt worden van Turfschip, Appelgaarde en de Nieuwe Nobelaer.

Daarnaast zijn er kleinschaligere voorzieningen beschikbaar in Het Praothuis, Het Pluspunt, activiteitencentrum De Drempel, de Panfluit, en De Schaapskooi.

Vraag: In hoeverre is onderzocht of mensen thuis activiteiten willen?

en aanzien van de Panfluit vinden wij het wenselijk te onderzoeken of de welzijnsactiviteiten in Grauwe Polder geconcentreerd kunnen worden in De Gong en dat de Panfluit een functie krijgt in het kader van begeleiding (denk bijvoorbeeld aan dagopvangactiviteiten).

Vanuit de intramurale voorzieningen worden activiteiten aangeboden die ook voor de ouderen uit de omgeving toegankelijk zijn. Het gaat om algemene ruimten, met een inloopvoorziening in Kloostergaard, Het Anbarg en Contrefort (Turfschip).

De gemeente is een onderzoek gestart naar de behoefte van ouderenactiviteiten in relatie tot de behoefte en noodzaak aan accommodaties. Dit onderzoek wordt in april 2013 afgerond. Op dat moment hebben wij een totaalbeeld van de diverse activiteiten die voor ouderen in Etten-Leur plaatsvinden en van de accommodaties, waarin deze activiteiten (kunnen) plaatsvinden.

7. **Zorg (zie: 1. en 3.)**

Voor het leveren van zorg op afspraak is in een woonservicegebied geen specifieke ruimtelijke voorziening nodig. Voor zorg op afroep daarentegen is wel een Wijkservicepunt nodig, dat 24 uur per dag bezet is. Zorg op afroep verzorgt dag en nacht de alarmopvolging en biedt zorg aan mensen die dichtbij wonen.

Vraag: is dit doelgroepbreed of GGZ; apart van de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking of dementie ?

Ook is belangrijk dat de eerste lijns gezondheidszorg aanwezig is in de wijk. Waar dat niet of in onvoldoende mate het geval is, wordt vestiging bevorderd.

7.1. **Wijkservicepunten (zie: 1. en 3.)**

In elk gebied wordt één centraal punt aangewezen van waaruit het aanbod van zorg wordt gecoördineerd. We noemen dit het **Wijkservicepunt**. Naar behoefte kan dit in sterk vergrijsde gebieden aangevuld worden met een of meer steunpunten. Wij willen het aan de gezamenlijke partners overlaten een keuze te maken welke (centrale) locatie het meest geschikt is voor een Wijkservicepunt. Het belangrijkste is dat het een locatie is die voor de partners en de wijkbewoners duidelijk herkenbaar en bereikbaar is.

Uit de in 2007 uitgevoerde scan van ZET blijkt, dat de gehouden inventarisatie geen noemenswaardige tekorten oplevert. Na het realiseren van een wijkservicepunt in het plan Spoorzone Noord is voor zorg op afroep een zodanige spreiding gerealiseerd, dat de levering van deze zorg binnen de bebouwde kom van Etten-Leur gegarandeerd kan worden. Voor het buitengebied is nader onderzoek geboden. Dit is in een opgave beschreven en aan deze notitie toegevoegd.

8. **Toepassing ICT (zie: 1. 2. en 3.)**

Toepassingen ICT ontwikkelen snel. In de woningbouw is domotica al jaren een bekend begrip. Nieuwe technologieën dragen bij aan het efficiënter kunnen bieden van zorg en daarmee aan het behoud van zelfstandigheid, goede zorg en dienstverlening van buitenaf naar de woning. Deze ontwikkelingen zullen de dienstverlening op gebied van zorg en welzijn veranderen. Er zijn inmiddels ervaringen met video/ spreek/ luisterverbindingen bij zelfstandig wonende ouderen die thuis zorg geleverd krijgen.

Avoord en Surplus zijn volop bezig de mogelijkheden van domotica verder te implementeren via producten als Zorgklik en Corona actief thuis. WEL biedt de mogelijkheid van beeldbellen met het product Brabant Connect in de Van Kuijckflat. Een gesprek via een dergelijke verbinding kan problemen oplossen waardoor een huisbezoek niet nodig is.

We gaan met partijen in overleg om afstemming, samenwerking en innovatie te bevorderen.

9. De woonomgeving: van A naar B zonder problemen

In de nota "beheren op niveau" heeft de gemeente de kwalitatieve ambities voor inrichting en beheer van de openbare ruimte vastgelegd. Voor de woonwijken geldt een gemiddeld niveau. Voor sommige straten met seniorencomplexen en specifieke voorzieningen zoals winkels en openbare gebouwen geldt het hoge niveau. Voor de gewenste kwaliteit van de Woonomgeving zijn de volgende aspecten bepalend:

- de mogelijkheden tot mobiliteit in de wijk,
- de aan- of afwezigheid van voorzieningen in de wijk die voor zelfstandig wonende mensen met een beperking onder bereik moeten zijn,
- veiligheid, waaronder sociale veiligheid en verkeersveiligheid in de wijk.

De Basiseisen die we stellen zijn de volgende:

Mobiliteit

- qua afstand acceptabele looproutes van verzorgd en geschikt wonen naar winkels, wijkservicepunt, activiteitencentrum en advies- en informatiepunt. De maximale loopafstand bedraagt 500 meter.
- toegankelijke looproutes met beschutte en toegankelijke rustpunten, op- en afritten voor rollators/rolstoelen; brede, goed begaanbare voetgangerspaden.
- onderhoudsniveau van wegen en voetgangerspaden: gemiddeld/hog niveau.
- bereikbaarheid halteplaats openbaar vervoer: maximale afstand tot woningen verzorgd en geschikt wonen van 500 meter.
- parkeerplaatsen voor mensen met een functiebeperking, norm 3- 4% van het aantal parkeerplaatsen bij publieksvoorzieningen.

Veiligheid

- goed zichtbare en veilige oversteekplaatsen,
- duidelijke scheiding stoep en straat,
- goede verlichting in de wijk, geen donkere hoeken,
- adequaat groenonderhoud, blad- en sneeuwruimen,
- aanpak overlast door agressie, geluid, vandalisme,
- wijkagent,
- sociale controle.

Tijdens de wijk-kontaktmomenten in oktober/november 2012 zijn op verzoek wijkbewoners aan de slag gegaan met het in kaart brengen van looproutes van woonvoorzieningen naar voorzieningen als winkels, activiteitencentra e.d. Criteria werden meegegeven waarop moest worden gelet. Binnen een aantal wijken heeft deze actie geresulteerd in duidelijk aangegeven looproutes. Voor een aantal wijken heeft deze actie alleen geleid tot het aangeven van knelpunten in de wijk. Van sommige wijken is helemaal geen reactie teruggekomen.

Op basis van de resultaten van deze actie concluderen wij dat wij niet kunnen overgaan tot het benoemen per wijk van looproutes. Tevens concluderen we dat het onderhoudsniveau van voetgangerspaden van een zodanig niveau is, dat het niet noodzakelijk is om aparte looproutes te benoemen. De opgegeven knelpunten worden zo mogelijk direct via KSM opgelost. In het andere geval wordt in samenwerking met Stadsbeheer bekeken hoe en wanneer bij komende reconstructies knelpunten kunnen worden opgelost.

Door het nieuwe regeerakkoord wordt de scheiding van wonen en zorg versneld ingevoerd, voor de lichte categorieën te starten vanaf 2014. Hierdoor blijven mensen met een zorgzwaarte pakket 1 tot en met 3 en 4 zelfstandig thuis wonen, verspreid over geheel Etten-Leur. Ook door deze ontwikkeling is het weinig zinvol en ook niet meer mogelijk om te werken met aangewezen looproutes.

Conclusie is dan ook, dat het benoemen van looproutes niet meer noodzakelijk is, voor zolang het huidige onderhoudsniveau van de voetgangerspaden gehandhaafd blijft. **(zie: 2.)**

Algemene voorzieningen

De volgende algemene voorzieningen moeten onder handbereik aanwezig zijn in de wijk:

- een winkel voor dagelijkse levensbehoeften,
- postkantoor/ postagentschap/pinautomaat,
- halte openbaar vervoer,
- groenvoorziening, waaronder park.

Conclusie is dat bovengenoemde voorzieningen binnen handbereik aanwezig zijn in de wijk met uitzondering van de pinautomaat. Deze zijn alleen in het winkelcentrum en in het centrum van Leur gesitueerd.

Wij zijn voornemens, ondersteund door onze partners, het overleg aan te gaan met de in Etten-Leur gevestigde banken om tot een betere evenwichtige spreiding van pinautomaten in Etten-Leur te komen.

10. Actieplan: aan de slag (zie: 3.)

Hoe zorgen we ervoor dat alle acties op tijd worden uitgewerkt

Vraag: Zijn dit vervolgens ook de acties en opgaven na goed overleg met de doelgroepen ?

10.1. Jaarlijks actieplan: (zie: 2. 3.)

Per item is in beeld gebracht wat de opgaven per woonservicegebied zijn om tot het ideale plaatje te komen. Daarbij is door partijen aangegeven wie waarvoor verantwoordelijk is. Deze opgaven zijn samengevoegd in een totaal actieplan, toegevoegd aan deze notitie.

Op basis van dit totale actieplan wordt op basis van prioriteiten een jaarlijks actieplan opgesteld. Dit actieplan vormt de basis voor de te maken afspraken met partners.

10.2. Relatie Wmo/wijkgericht werken/toekomstvisie/takendiscussie e.d. (zie: 2 en 3)

De gemeentelijke visie op maatschappelijke ondersteuning is, dat iedereen op een volwaardige wijze binnen redelijke (financiële) randvoorwaarden kan meedoen in de samenleving, ongeacht welke beperking. Hierbij staan de eigen verantwoordelijkheid van de burger, de inzet van de directe omgeving en de samenleving centraal. **(zie: 2.)**

Het wijkgericht werken in combinatie met de inrichting van de vier woonservicegebieden biedt de mogelijkheid om voorzieningen in het kader van maatschappelijke ondersteuning dicht bij de burgers in de wijk te brengen en de sociale samenhang in de wijk te versterken.

Wat betreft het sociale domein is de ambitie van de toekomstvisie en de takendiscussie, dat iedereen naar vermogen zelfstandig kan meedoen aan de samenleving, ongeacht leeftijd, levensstijl of eventuele beperking. En dat er een woon- en leefomgeving is gecreëerd waar iedereen ruimte heeft zichzelf te ontwikkelen en zich prettig en veilig voelt. Zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid zijn hierbij sleutelwoorden.

Vraag: Hoe wordt dit afgecheckt met de doelgroep? Worden soms met “partners” ook de “belangenbehartigers/adviesraden” bedoeld?

Essentieel hierbij is samenwerking met onze partners en samenwerking tussen onze partners. Dat vraagt van ons en onze partners om vertrouwen in elkaar en verantwoordelijkheid met elkaar om het resultaat te behalen. Alleen met een gezamenlijke aanpak is het mogelijk om de ambities van de toekomstvisie te verwezenlijken.

11. Sturingsinstrumenten gemeente (zie: 2.)

In alle gesprekken is aangedrongen op een goede, heldere beleidsregie van de gemeente. In de gesprekken is herhaaldelijk naar voor gekomen, dat de partners in de wijken behoefte hebben aan een betere afstemming van beleid en uitvoering.

11.1. Integrale afstemming van beleid: gemeentelijke beleidsregie (zie: 1. en 2.)

Overeenkomstig het Wmo-beleidsplan 2012-2015 "Op eigen kracht" nemen wij het initiatief om op directie/ managementniveau een beleidsoverleg in te stellen, dat 2 maal per jaar o.l.v. de portefeuillehouder Wmo bij elkaar komt.

Doel van het overleg is:

- informatie uitwisseling over actuele ontwikkelingen binnen de eigen organisatie en kennis samen brengen;
- afstemming van beleid en 'niet vrijblijvende' afspraken maken over samenwerking in de uitvoering.
- Monitoren van de uitvoering van de opgaven in het kader van de woonservicegebieden.
- **Visie ontwikkeling dat het echt niet om het aanbod gaat maar om de regie bij de klant!**

11.2. Regie op de uitvoering (zie: 1. 2. en 3.)

11.2.1 Sociaal Wijkteam

In elk woonservicegebied functioneert sedert 2013 een **sociaal wijkteam**. Dit sociaal wijkteam wordt gevormd door mensen uit diverse disciplines. Omdat het gaat om heel veel werkers, die binnen het ene gebied nadrukkelijker aanwezig zijn dan in het andere gebied, is er voor gekozen om te werken met een kernteam en schilpartners. Het kernteam bestaat uit professionals die als generalist het overgrote deel van de vragen en signalen op kunnen pakken en op kunnen lossen. Denk aan welzijnswerker, wijkzuster, woonconsulent, wijkmanager, politie en dergelijke. Om het kernteam heen ontwikkelt zich een netwerk, waarin in principe alle andere geledingen van in het gebied werkende organisaties participeren, zoals ouderenadviseurs, sociaal raadslieden, vrijwilligers, mantelzorgers enz. Er zijn korte lijnen tussen het kernteam en de schilpartners, zij kennen elkaar en weten elkaar snel te vinden. Zij schakelen elkaar in om gezamenlijk tot oplossingsarrangementen te komen.

In november 2012 is door de samenwerkende partijen de startnotitie sociale wijkteams vastgesteld. Dit is de basis voor het functioneren van de sociale wijkteams, welke vanaf januari 2013 operationeel zijn geworden.

Door de managers van de kernpartners is een stuurgroep gevormd. Deze stuurgroep stuurt op hoofdlijnen het proces, neemt beslissingen over de voortgang van de werkzaamheden en de afwijkingen hiervan, regelt de noodzakelijke faciliteiten en lost problemen op die een goede uitvoering van de werkzaamheden in de weg staan. Partijen hebben hiertoe een samenwerkingsovereenkomst afgesloten.

De gemeente heeft vanuit haar rol in het kader van de WMO de regierol.

Aan de hand van opgedane ervaringen wordt de werkwijze van de teams in 2013 verder doorontwikkeld. Deze doorontwikkeling zal mede plaatsvinden in het licht van de toekomstige taken, die vanuit de drie decentralisaties op de gemeente afkomen. Centraal uitgangspunt bij deze decentralisaties is: 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur.

11.2.2 **Wijkgericht werken (zie: 1. 2. en 3.)**

Eind 2011 is het wijkgericht werken geïntroduceerd als een manier van werken om bewoners te laten meepraten, meedenken en meebeslissen over en te betrekken bij de uitvoering van zaken die hun buurt aangaan. De partners die in de wijken actief zijn onderschrijven de visie en werkwijze.

In bijgevoegde matrixen wordt per Woonservicegebied, met de basiseisen als leidraad, aangegeven welke zaken ontbreken of tekort schieten en welke voorzieningen moeten worden ontwikkeld. Deze zullen een plek krijgen in de wijkontwikkelingsplannen die voor de wijken binnen het gebied zijn of worden vastgesteld. De behoeften van de wijkbewoners zullen afhankelijk van de samenstelling van de wijk, van wijk tot wijk verschillen. De voortgang in de uitvoering wordt bewaakt middels de wijkagenda die, op basis van het wijkontwikkelingsplan, in samenspraak met de wijkbewoners en partners in de wijk wordt opgesteld.

Het wijkgericht werken biedt mogelijkheden voor een meer samenhangend integraal beleid.

Door de koppeling van het wijkgericht werken en de inrichting van de woonservicegebieden kunnen we de voorzieningen dichterbij de burgers brengen en de burgers nauwer betrekken bij hun wijk. Van de burgers wordt een grotere eigen verantwoordelijkheid gevraagd, met als sleutelbegrippen zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid.